

Posudek diplomové práce Bc. Veroniky Schejbalové

Ústrojnost tvoření slovotvorných lexémů v barokním slovníku

Předkládaná diplomová práce je zaměřena na slovotvorně utvářené lexémy doložené v barokním slovníku J. V. Pohla. Autorka navázala na analýzu, již se věnovala ve své bakalářské práci, tentokrát však analyzovala části *O stavu učenským* a *O stavu řemeslným*. Jejím cílem bylo zjistit, které slovotvorné typy jsou ve zkoumaném materiálu doloženy, které jsou produktivní, a zároveň se soustředila na způsob a ústrojnost jejich tvoření. Získané údaje porovnávala se stavem novočeským. Excerpcí získala celkem 194 dokladů substantiv, jeden doklad adjektiva a jeden doklad slovesa. Slovotvorně utvářené lexémy podrobila slovotvorné analýze, zařadila je ke slovotvorné kategorii a slovotvornému typu, zaměřila se rovněž na slovní druh základového slova, u sloves zjišťovala infinitivní třídu a vid, u substantiv jmenný rod, u adjektiv zařazení k deklinačnímu typu.

Práce má logickou strukturu, je přehledně rozdělena na část teoretickou a praktickou, zahrnuje shrnující cizojazyčné resumé a seznam použité literatury a pramenů.

V teoretické části se autorka zaměřuje na způsoby obohacování slovní zásoby, vysvětluje pojmy fundace a motivace, onomaziologická kategorie. Pozornost věnuje také pojmům onomaziologická báze a onomaziologický příznak, s nimiž ale při své analýze dále nepracuje. Uvádí základní pojmy slovotvorné analýzy, vymezuje pojmy tvarotvorný základ a kmen slova, stručně vysvětluje pojem produktivita a to, jak chápe tzv. parasystémové tvoření. Je škoda, že v souvislosti s tím nevysvětluje, jak chápe ústrojnost/neústrojnost tvoření slov. Samostatná podkapitola je věnována osobnosti J. V. Pohla a jeho dílu.

V praktické části autorka zařazuje získané doklady ke slovotvorným kategoriím a typům. U každého slovotvorného typu uvádí jeho stručnou charakteristiku vycházející z údajů v odborné literatuře (Dokulil, Nejedlý), počty získaných lexémů, u jednotlivých dokladů základové slovo, slovotvorný základ, údaj o ústrojnosti/neústrojnosti tvoření. Zároveň ověřuje výskyt dokladů v SSJČ a uvádí jejich lexikální význam.

K diplomové práci mám následující připomínky:

Domnívám se, že není zcela jasné, o která kritéria se autorka opírá při hodnocení ústrojnosti tvoření. Proč je např. substantivum *řečnosta* hodnoceno jako tvořené neústrojně?

Ke slovotvorné kategorii názvů činitelských jsou řazena substantiva s formantem -ec (*cvičenec*, *vyučenec povznešenec*). Na základě slovotvorného významu se ale jedná o názvy vlastností. Při obhajobě je třeba vysvětlit, jak autorka chápe pojmy lexikální a slovotvorný význam slov.

V teoretické části práce jsou správně vymezeny složeniny vlastní a nevlastní. Rozdělení složenin v praktické části práce tomu ale neodpovídá. I to je třeba vysvětlit u obhajoby.

Jazyková úroveň diplomové práce je dobrá, jazykové chyby a překlipy se v ní vyskytují jen výjimečně (např. s. 6 – *Mezi dvěma pojmenování*; s. 5 – záměna spojovníku a pomlčky; s. 6 – *Každí slovo*; s. 40 – chybná interpunkce).

I přes uvedené připomínky se domnívám, že překládaná práce splňuje požadavky kladené na práce tohoto typu. Autorka splnila stanovený cíl, provedla analýzu jazykového materiálu, při níž se sice nevyhnula některým chybám, ale získané doklady zařadila ke slovtvorným typům, na základě analýzy jazykového materiálu provedla syntézu závěrů.

Překládanou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

Mgr. Martina Spěváčková, Ph.D.
vedoucí práce

V Plzni 6. 6. 2024

Souhlasí s originálem
Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
katedra českého jazyka a literatury
Spěváčková